

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าของครัวเรือน ตำบล ห้วยข้าวกล้า อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้นำแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานและแนวทางในการศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ

2.1.1 ความหมายของแรงจูงใจ

2.1.2 ประเภทของแรงจูงใจ

2.2.3 ทฤษฎีแรงจูงใจ

2.3.4 การวัดแรงจูงใจ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.2.1 ความหมายของความรู้

2.2.2 ระดับความรู้

2.2.3 การวัดความรู้

2.3 แนวคิดเรื่องเจตคติ

2.3.1 ความหมายเจตคติ

2.3.2 องค์ประกอบของเจตคติ

2.3.3 การเกิดเจตคติ

2.3.4 การวัดเจตคติ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร

2.4.1 ความหมายของการรับรู้

2.4.2 กระบวนการรับรู้

2.4.3 ความสำคัญของการรับรู้

2.4.4 การรับรู้ข่าวสาร

2.4.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล

2.4.6 การวัดการรับรู้

- 2.5 แนวทางการประหยัดพลังงานไฟฟ้า
 - 2.5.1 การเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า
 - 2.5.2 วิธีการใช้เครื่องไฟฟ้า
- 2.6 นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องการประหยัดพลังงานไฟฟ้า
 - 2.6.1 แผนงานการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า
 - 2.6.2 มาตรการด้านการใช้ไฟฟ้า
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. แนวคิดที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ (Motivation)

2.1.1 ความหมายของแรงจูงใจ

กรมสามัญศึกษา (2535) กล่าวว่า การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์แต่ละคน ไม่ว่าจะ เป็นพฤติกรรมภายนอกที่มองเห็นได้หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถมองเห็นได้ อะไรเป็น สาเหตุทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมเช่นนั้น ในสมัยหนึ่งนักจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เกิด ขึ้นโดยสัญชาตญาณกล่าวคือ พฤติกรรมที่แสดงออกตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นมีติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ปัจจุบันนี้จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ความเชื่อในเรื่องสัญชาตญาณถูกลบล้างลงไปและมีความเห็น ว่าการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ล้วนมีสาเหตุมาจากแรงจูงใจเป็นสำคัญ การนำปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้ นั่นคือ มนุษย์เราอาจใช้ความสามารถเพิ่มขึ้นได้ถึงร้อยละ 60 ของ ความสามารถทั้งหมดเพื่อการปฏิบัติงาน หากเราได้รับการจูงใจอย่างเหมาะสม มีนักศึกษาและ นักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของแรงจูงใจ ไว้ดังนี้

สมพงษ์ เกษมสิน (2523) กล่าวว่า แรงจูงใจมีลักษณะเป็นนามธรรม มีวิธีการที่ จะชักนำพฤติกรรมผู้อื่นให้ประพฤติปฏิบัติตามวัตถุประสงค์พฤติกรรมของตน โดยจะคิดขึ้นได้ ต้องมีแรงจูงใจกระตุ้น ด้วยเหตุนี้แรงจูงใจจึงเชื่อมโยงกับสิ่งเร้า

เอนกกุล กริแสง (2522)กล่าวว่า แรงจูงใจหมายถึง การกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม และการควบคุมพฤติกรรมซึ่งทำให้คนเราแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าอย่างเดียวกันไม่เหมือน กันหรือทำให้คนบางคนมีพฤติกรรมไม่เหมือนเดิม

ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลอาจจะอยู่ในลักษณะเป็น รูปธรรม เช่น เงิน รางวัล สิ่งของ ซึ่งจะกระตุ้นหรืออาจจะอยู่ในลักษณะเป็นนามธรรม เช่น ความรู้สึก เกียรติยศ ชื่อเสียง รวมทั้งพฤติกรรมในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าเมื่อมีโครงการ ประหยัดไฟฟ้าใด ๆ สองต่อ เป็นสิ่งกระตุ้น เป็นต้น

2.1.2 ประเภทของแรงจูงใจ

เอนกกุล กริแสง (2522) แบ่งประเภทแรงจูงใจที่ทำให้คนเราแสดงพฤติกรรมได้ดังนี้

1. แรงจูงใจทางร่างกาย (Physiological motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดจากความต้องการทางร่างกายเช่นความหิว ความกระหาย การพักผ่อน การขับถ่าย ความต้องการทางเพศ โดยธรรมชาติในร่างกายของคนเราจะพยายามควบคุมภาวะในร่างกายให้อยู่ในสภาพปกติ

2. แรงจูงใจทางสังคม (Social motives) เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในภายหลัง เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ และการแสดงออกของความ ต้องการทางสังคมต้องอาศัยพฤติกรรม การเรียนรู้

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2523) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจอย่างมีหลักเกณฑ์ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motive) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล กระทำพฤติกรรมอันพึงปรารถนา เช่น สนใจ ตั้งใจเรียน และขยันหมั่นฝึกฝน ทบทวนบทเรียน ตลอดจนประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงาม แรงจูงใจภายในได้แก่

1.1 ความสนใจพิเศษถ้าเด็กคนใดมีความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) เป็นพิเศษต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง วิชาใดวิชาหนึ่ง ก็จัดว่าเด็กมีแรงจูงใจภายในกระตุ้นให้เด็กเอาใจใส่ หมกมุ่นในสิ่งนั้นหรือวิชานั้น ๆ

1.2 ความต้องการเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า คนทุกคนมีความต้องการ และความต้องการทำให้เกิดแรงขับ ทำให้คนเรากระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดความสบายใจ พอใจ

1.3 เจตคติ ความรู้สึกนึกคิดที่ดีที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จัดเป็นการจูงใจภายในอีกอย่างหนึ่งที่จะกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น เด็กที่ชอบวิชาวิทยาศาสตร์เห็นว่าวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นวิชาที่เรียนสนุกทั้งมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ทักษะที่ดี (Positive Attitude) จะทำให้ผู้เรียนสนใจ ตั้งใจ และขยันในการเรียน เป็นต้น

2. แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motive) แรงจูงใจชนิดนี้เกิดจากเครื่องล่อ (Incentives) ภายนอกมากระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ได้แก่

2.1 เป้าหมาย คนที่มีเป้าหมายในการเรียนหรือการทำงานใด ๆ เป้าหมายจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสม

2.2 ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า (Knowledge of Progress) เด็กที่มีโอกาสได้ก้าวหน้าในการเรียน การทำงานหรือการทำกิจกรรมใด ๆ แล้วความรู้เกี่ยวกับความ

ก้าวหน้าของตนจะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจได้ดี ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการเรียน การทำงานและการทำกิจกรรมการทำพฤติกรรมที่ดียิ่ง

2.3 ปัจจัยกระตุ้นหรือเครื่องล่อ หมายถึง สิ่งที่ครู ผู้ปกครองและผู้บังคับบัญชานำมาใช้เป็นตัวกระตุ้นนักเรียน บุคลากรและผู้ใต้บังคับบัญชาทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำดี ได้แก่ ทดสอบ (Test) การชมเชย (Praise) การติเตียน (Blame) การแข่งขัน (Competition)

2.1.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวกับแรงจูงใจที่เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม และสิ่งแวดล้อมถือว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลเป็นผลของกระบวนการเรียนรู้แบบต่าง ๆ ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม

พิตมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2543) ได้ให้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจไว้ว่าพฤติกรรมของบุคคลส่วนใหญ่เป็นผลขององค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ผลของการได้รับรางวัล เมื่อทำการตอบสนองสิ่งที่ต้องการ
2. เป็นผลของการลงโทษและการไม่ได้รับรางวัลเมื่อทำการตอบสนองที่ไม่ตรงตามความต้องการ
3. เป็นผลของการเรียนรู้ในอดีต
4. เป็นผลของการเรียนรู้แบบสรุปรวมและแบบจำแนกความแตกต่าง
5. ผลของการสังเกตและการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น

องค์ประกอบเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล และการที่บุคคลมีพฤติกรรมแตกต่างกันเนื่องจากบุคคลพบกับสภาพการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน พฤติกรรมบางอย่างเป็นผลของการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงและบางอย่างอินทรีย์เรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น จะมีการตอบสนอง บางชนิดที่เมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดีแก่ผู้กระทำจากกระบวนการเรียนรู้ด้วยการเสริมแรงจูงใจวิธีต่าง ๆ ในที่สุดบุคคลก็มีแนวโน้มที่จะเลือกกระทำพฤติกรรมที่ทำแล้วเป็นผลดีแก่ตัวเองและพยายามหลีกเลี่ยงไม่ทำพฤติกรรมที่เคยทำแล้วถูกลงโทษหรือไม่ได้รับรางวัล

แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองคือ

1. กระบวนการเรียนรู้การคิด เนื่องจากมนุษย์มีความสามารถในการคิด บางครั้งยังสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าถึงผลลัพธ์จากการกระทำของตนด้วย จึงเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ผลักดันบุคคลให้ทำพฤติกรรมกับผลที่เกิดขึ้นจริง ๆ

2. การสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น โดยเน้นบทบาทของผู้เป็นแบบอย่าง (Model) ในการถ่ายทอดพฤติกรรมและอารมณ์ พฤติกรรมที่เรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง บุคคลเคยทำพฤติกรรมแบบนั้นแล้วเคยได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษ ขณะที่พฤติกรรมบางอย่างเรียนรู้ด้วยการสังเกตจากการกระทำของบุคคลบางคนว่าเขาทำพฤติกรรมนั้นแล้วได้รับรางวัลหรือถูกลงโทษ นำมาเป็นแบบอย่าง

3. ระบบการบังคับและควบคุมตนเอง พฤติกรรมของบุคคลมิได้เป็นผลจากภายนอกเท่านั้น แต่เป็นผลจากตัวบุคคลเองส่วนมากอยู่ภายใต้การเสริมแรงให้ตนเอง โดยวิธีให้รางวัลตนเองหรือลงโทษตนเอง เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจหรือละอายใจขึ้นอยู่กับพฤติกรรมที่ทำไปตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้

2.1.4 การวัดแรงจูงใจ

การวัดแรงจูงใจไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถวัดได้โดยพิจารณาจากความต้องการว่าถูกตอบสนองหรือไม่ ซึ่งจะนำไปสู่การจูงใจและการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ จึงนำทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวกับแรงจูงใจ มากำหนดตัวแปรปัจจัยจูงใจที่เป็นแรงผลักดันให้เกิดแรงจูงใจ เพื่อไปสร้างข้อคำถามเป็นเครื่องมือศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์พิจารณาถึงระดับของแรงจูงใจ และใช้แนวทางการวัดตามแบบวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert's scale) ในลักษณะมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) มาสร้างแบบสอบถาม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

2.2.1 ความหมายของความรู้

ความรู้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Knowledge หมายถึง สมรรถนะทางจิตอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้รับรู้เกิดมีความรู้จริงเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกรู้ การที่มนุษย์ต่างจากสัตว์ประเภทอื่น ตรงที่มนุษย์มีความรู้และศักยภาพที่จะพัฒนาความรู้ มีนักศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของความรู้ได้ดังนี้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) กล่าวว่า ความรู้เป็นการปฏิบัติเบื้องต้น ซึ่งผู้เรียนจำได้อาจจะโดยการนึกได้หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการจำกัดความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา เหล่านี้ เป็นต้น

วิชัช วงษ์ใหญ่ (2525) กล่าวว่า ความรู้เป็นการปฏิบัติเบื้องต้น ที่ผู้เรียนสามารถ จำได้หรือระลึกได้ โดยการมองเห็น ได้ยิน ความรู้ในขั้นนี้คือข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ คำจำกัดความ เป็นต้น

กรรณิการ์ กั้นระรักษา (2527) กล่าวว่า ความรู้มีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติพฤติกรรมและก่อให้เกิดความสามารถในการปฏิบัติพฤติกรรมนั้นเนื่องจาก มีความรู้ที่เหมาะสม ทำให้ทราบว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร และสามารถปฏิบัติได้จริงและเสริมสร้าง การปฏิบัติด้วยเสมอ

รวิชัย ชัยจิรฉายากุล (2529) กล่าวว่า ความรู้ คือ การเรียนรู้ที่เน้นความจำ การระลึกได้ที่มีต่อการคิด วัตถุและปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระต่อกันไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุ่งยาก ซับซ้อน

จิตรา วสุวานิช (2528) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง การจำข้อเท็จจริง เรื่องราว รายละเอียดที่ปรากฏในตำรา หรือสิ่งที่ได้รับการบอกกล่าวไว้

สรุปได้ว่า ความรู้หมายถึง ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นการสะสมประสบการณ์อันประกอบด้วย การสังเกตแล้วรวบรวมข้อมูล เป็นความจำ และแสดงออกมาในรูปการปฏิบัติเกี่ยวกับที่ระลึกได้ โดยนำเอาสิ่งที่จำได้มาปฏิบัติให้ปรากฏ สังเกตได้ วัดได้ เมื่อนำความรู้มาใช้เกี่ยวกับแรงจูงใจในการประหยัดพลังงานไฟฟ้า จะช่วยเสริมสร้างแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง

2.2.2 ระดับความรู้

วิลอรรณ วงศ์ทองศรี (2544) ได้แบ่งระดับความรู้ (Cognitive Domain) เป็น 6 ระดับ จากชั้นง่ายไปสู่ชั้นยาก ดังนี้ คือ

1. ความรู้ความจำ (Knowledge) เป็นความสามารถทางสมองในการรักษาไว้ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับรู้เข้าใจในสมอง การวัดว่าบุคคลมีความสามารถในเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้น ให้ดูว่าที่บุคคลนั้นสามารถเลือกไว้ซึ่งสิ่งที่จะจำได้เพียงใด

2. ความเข้าใจ (Comprehensive) เป็นความสามารถในการสื่อความหมายทั้งให้ผู้อื่นรู้เจตนาของตนและตนเองรู้ความหมาย แปลความ ตีความและสรุป ทราบความปรารถนาของผู้อื่น

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำความรู้ ความจำและความเข้าใจไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล ความสามารถในการนำไปใช้ ไม่ได้หมายความว่าสามารถได้เรียนรู้ถึงวิธีการนำไปใช้ตามวิธีการที่ได้รับ ไปเลียนแบบ แต่ความสามารถ

ในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นความสามารถนำสิ่งที่ได้จากการเรียน การสอน ไปแก้ไขให้สำเร็จลุล่วง

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย หรือเนื้อหาออกเป็นส่วนปลีกย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการประกอบส่วนย่อย ๆ ให้เข้ากันได้เป็นเรื่องเป็นราว เป็นความสามารถในการพิจารณาเรื่องราวในหลาย ๆ ลักษณะ แล้วนำมาจัดระบบโครงสร้างเสียใหม่ ให้เกิดสิ่งใหม่ซึ่งมีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจ ตีราคา โดยอาศัยหลักเกณฑ์ (Criteria) และมาตรฐาน (Standard) ที่วางไว้ เป็นการประเมินผลการพัฒนาการทางความคิดที่สูงสุดของการวัดระดับความรู้

2.2.3 การวัดความรู้

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2537) กล่าวว่า เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็จะเหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมใช้กันมาก คือ แบบทดสอบ (Test) ซึ่งแบบทดสอบมีลักษณะแตกต่างกันมากทั้งในด้านรูปแบบ การนำไปใช้และจุดมุ่งหมายในการสร้างประเภทของแบบทดสอบที่ใช้จึงแบ่งได้แตกต่างกันตามเกณฑ์ที่ใช้ ดังนี้

1. แบ่งตามลักษณะทางจิตวิทยา ที่ใช้วัด แบ่งได้ 3 ประเภท

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจตามพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ชนิด

1.1.1 แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง (Teacher - made Test)

1.1.2 แบบทดสอบมาตรฐาน (Standard Test)

1.2 แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดศักยภาพทางสมองของคนว่ามีความรู้ ความสามารถมากน้อยเพียงใดและมีความสามารถด้านใดเป็นพิเศษ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด

1.2.1 แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test)

1.2.2 แบบทดสอบความถนัดพิเศษ (Specific Aptitude Test)

1.3 แบบทดสอบวัดความสัมพันธ์ของบุคคลต่อสังคม (Personal Social Test)

เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดเกี่ยวกับบุคลิกภาพของบุคคลในสังคม

2. ถิ่นแบ่งตามรูปแบบของการถามตอบ แบ่งเป็น 3 ประเภท

2.1 แบบทดสอบความเรียง (Essay test) แบบนี้จะกำหนดคำถามให้ผู้ตอบเรียงคำตอบเอง

2.2 แบบทดสอบตอบสั้นและเลือกตอบ (Short Answer and Multiple Choice Test) แบบนี้จะกำหนดคำถามให้ และกำหนดให้ตอบสั้น ๆ หรือกำหนดคำตอบมาให้เลือกตอบแบ่งออกได้เป็น 4 ชนิด ได้แก่

2.2.1 แบบให้ตอบสั้น (Short Answer Item)

2.2.2 แบบถูกผิด (True – False Item)

2.2.3 แบบจับคู่ (Matching Item)

2.2.4 แบบเลือกตอบ (Multiple Choice Item)

3. ถิ่นแบ่งตามลักษณะการตอบ แบ่งเป็น 3 ประเภท

3.1 แบบทดสอบปฏิบัติ (Performance Test)

3.2 แบบทดสอบเขียนตอบ (Paper – Pencil Test)

3.3 แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Test)

4. ถิ่นแบ่งตามเวลาที่กำหนดให้ตอบ แบ่งเป็น 2 ประเภท

4.1 แบบทดสอบใช้ความเร็ว (Speed Test)

4.2 แบบทดสอบใช้เวลามาก (Power Test)

5. ถิ่นแบ่งตามลักษณะเกณฑ์ที่ใช้วัด แบ่งเป็น 2 ประเภท

5.1 แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion –Reference Test)

5.2 แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Test)

2.3. แนวคิดเรื่องเจตคติ

2.3.1 ความหมายเจตคติ

เจตคติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Attitude มีรากศัพท์มาจากภาษาลาตินว่า Aptus แปลว่า โน้มเอียงเหมาะสม มีผู้ใช้คำอื่นในความหมายเดียวกัน เช่น ทศนคติ มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาให้คำนิยามหรือคำจำกัดความไว้มากมายทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งมี 3 แนวทางคือ เจตคติเป็นความพร้อมของประสาทและจิตใจ เจตคติเป็นสภาพทางจิตใจและเจตคติเป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ การวิจัยนี้ศึกษาเจตคติที่เป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ มีนักศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความหมายของเจตคติที่เป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ได้ดังนี้

สถิต วงศ์สวรรค์ (2525) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึงความรู้สึก ความเห็นที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล สังกัด สถาบัน และข้อเสนอดี ๆ ในทางที่ยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้านการปฏิบัติอย่างเด็ดขาดไป

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2534) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะแสดงออกให้เห็นได้จากคำพูด หรือพฤติกรรมที่สะท้อนเจตคตินั้น ๆ คนแต่ละคนจะมีเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาน้อยแตกต่างกัน เจตคติแม้จะเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม แต่เป็นสิ่งที่จริงเป็นจังสำหรับบุคคลที่มีเจตคตินั้น ๆ

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2535) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึงความรู้สึกของบุคคลต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทางสนับสนุนหรือทางต่อต้านก็ได้

สรุปได้ว่าเจตคติ หมายถึงภาวะความพร้อมของจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์ที่มีต่อสถานการณ์ บุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งแสดงออกมาในลักษณะที่สนับสนุนหรือต่อต้าน เช่น ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้า โดยแสดงออกมาในทิศทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

2.3.2 องค์ประกอบของเจตคติ

องค์ประกอบของเจตคติ ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบด้านความคิด ความเข้าใจ เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึก หรือความเชื่อเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในประสบการณ์ต่าง ๆ จากสภาพแวดล้อมอันเป็นเรื่องของปัญญาในระดับที่สูงขึ้น
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นสภาพทางอารมณ์ ประกอบกับการประเมินสิ่งนั้น ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ในอดีต ดังนั้น จึงเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกอันเป็นการยอมรับความรู้สึกอันนี้อาจทำให้บุคคลเกิดความยึดมั่น และอาจแสดงปฏิกิริยาตอบโต้หากมีสิ่งที่ขัดกับความรู้สึก
3. องค์ประกอบด้านแนวโน้มของพฤติกรรม หมายถึง แนวโน้มของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมหรือปฏิบัติต่อสิ่งที่ตนชอบหรือเกลียด เป็นการตอบสนองหรือการกระทำในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้านั้น ๆ

2.3.3 การเกิดเจตคติ

เจตคตินั้นมีได้อยู่ในตัวบุคคลมาตั้งแต่กำเนิด หากแต่ค่อย ๆ เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล อันเป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ที่ผ่านมาในชีวิตของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งประสบการณ์ส่วนบุคคล โดยทางตรงหรือทางอ้อม ย่อมก่อให้เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้น ๆ โดยทั่วไปประสบการณ์ส่วนบุคคลจะกระทบโดยตรงต่อองค์ประกอบด้านความคิดของเจตคติ ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจ ย่อมก่อให้เกิดความไม่พอใจบุคคลก็จะเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น ๆ

การศึกษาเล่าเรียน การอบรมสั่งสอน กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทั้งที่ได้จากกลุ่มปวงภูมิ คือ ครอบครัว ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดและสำคัญที่สุดเพราะเป็นสื่ออันแรกของการสืบทอดวัฒนธรรมต่าง ๆ เจตคติทางวัฒนธรรมนั้นจะถูกแปลความหมายโดยครอบครัวให้แก่บุคคลนั้นๆ แต่ถ้าบุคคลไม่ได้มีการรวมตัว หรือสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดในครอบครัว อิทธิพลต่างๆ ย่อมลดน้อยลงไป กลุ่มที่มีอิทธิพลมากที่สุดก็คือกลุ่มที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่และเป็นกลุ่มที่มีการรวมตัวกันอย่างใกล้ชิดมาก หรือเรียกว่ากลุ่มทุติยภูมิได้แก่ โรงเรียน สมาคม พรรคการเมือง บริษัท ฯลฯ ทั้งในรูปแบบที่เป็นแผนการหรือเป็นทางการหรือเป็นรูปที่ไม่เป็นแบบแผนหรือไม่เป็นทางการ เช่น การได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่พี่น้อง ความสัมพันธ์กับเพื่อน สังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ ซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม สภาพแวดล้อม แนวทางต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดเจตคติได้แก่ การเลียนแบบผู้อื่น ตามที่ตนเองชอบ ยอมรับ หรือเคารพเพื่อให้เข้ากับคนที่นิยมรักใคร่

2.3.4 การวัดเจตคติ

ไวรัช เจียมบรรจง (2523) กล่าวว่าเจตคติดีมีลักษณะเป็นความรู้สึกนึกคิดที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ แต่ทั้งนี้วิธีวัดเจตคติสามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. วิธีวัดทางตรง (Directive Technique)

1.1 วิธีสัมภาษณ์ (Interview) หมายถึง การสนทนาหรือพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าการสัมภาษณ์เหมือนกับแบบสอบถามปากเปล่า (Oral Questionnaire) โดยใช้การฟังและการตอบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ก. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบที่กำหนดคำถามหรือคำตอบไว้แล้ว ผู้สัมภาษณ์จะใช้รูปแบบการสัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์เหมือนกันทุกคน ซึ่งอาจสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้

ข. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนดคำถามและคำตอบที่แน่นอน ผู้สัมภาษณ์ต้องใช้เทคนิคและความสามารถพิเศษที่จะทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ การสัมภาษณ์แบบนี้ส่วนใหญ่เป็นการสัมภาษณ์ของนักจิตแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

1.2 วิธีใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) หมายถึง ชุดข้อความที่สร้างขึ้นเพื่อใช้รวบรวมข้อเท็จจริงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับความคิดเห็น ความสนใจ ความรู้สึกต่าง ๆ ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดด้านความรู้สึก (Affective Domain) รวมทั้งแบบสำรวจ (Inventory) และแบบตรวจสอบรายการ (Check List) การใช้แบบสอบถามเป็นวิธีที่นิยมใช้เมื่อผู้ศึกษาไม่สามารถติดต่อกับผู้ที่ถูกศึกษาได้โดยตรงซึ่งจะมีข้อจำกัดบางอย่างไว้เรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนตอบมาเป็นแบบแผนเดียวกัน แบบสอบถามที่ใช้สำหรับวัดเจตคตินิยมใช้สเกลวัดมีหลายแบบคือ

ก. แบบทดสอบเจตคติของเทอร์สโตน (Thurstone Scale) แบบทดสอบแบบนี้จะมีประโยคต่าง ๆ หลายประโยค แต่ละประโยคจะวัดเรื่องอะไร ข้างหน้าของประโยคแต่ละประโยคจะมีค่าของสเกล (Scale Value) ของแต่ละประโยคอยู่ด้วย ซึ่งมีค่าหรือตัวเลขอยู่ตั้งแต่ 1 – 11 และมีจุดทศนิยมอยู่ด้วย ค่าของสเกลนี้จะติดอยู่กับประโยคนั้นตลอด

ข. แบบทดสอบเจตคติของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) แบบทดสอบวัดเจตคติที่ลิเคิร์ตได้สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามที่มีหัวข้อให้เลือกคือ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ไม่นานใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างมาก เจตคติทางบวกจะได้คะแนนมาก เจตคติทางลบจะได้คะแนนน้อยเอาคะแนนแต่ละข้อมารวมกัน (Summated Ratings) แล้วหาค่าเฉลี่ยก็จะรู้ว่ามีเจตคติอย่างไร ในกรณีประโยคที่เป็นลบหรือในทางที่ไม่ดีจะต้องกลับค่าคะแนนลบ

ค. แบบทดสอบเจตคติของ ออสกู๊ด (Osgoods Scale) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Semantic Differential Scale เป็นมาตราส่วนที่ใช้หลักความแตกต่างทางด้านความหมาย เช่นคำว่า สวย รวย เป็นต้น ใช้คำศัพท์ที่มีความหมายตรง (Denotative Meaning) และใช้คำคุณศัพท์ที่มีความหมายแฝง (Connotative Meaning) เช่น คำว่า เร็ว ช้า ร้อน เย็น เป็นต้น ใช้สำหรับวัดสังเกตต่างๆ โดยทั่วไป เช่น สวยมีความหมายเท่ากับพอใจหรือความรู้สึกในทางที่ดี เป็นต้น

2. วิธีทางอ้อม (Indirective Technique)

2.1 ให้อ่านแล้วต่อความหมาย (Sentence Completion) ซึ่งผู้ถูกวัดเจตคติในเรื่องใดๆ จะรู้ตัวว่ากำลังถูกวัดอะไร เช่น การวัดเจตคติต่อครอบครัวโดยให้ต่อข้อความดังนี้

คุณแม่ของฉันชอบ

คุณพ่อของฉันชอบ

2.2 ให้หาคำมาสัมพันธ์ (Word Association) โดยให้ผู้จะถูกวัดเจตคติดูคำต่าง ๆ ว่าเมื่อเห็นคำเหล่านี้แล้วนึกถึงคำว่าอะไร แล้วให้เขียนลงไปคู่กับคำนั้น เช่น

ตำรวจ
 ปืน
 ผู้ร้าย
 ของหาย

2.3 การผูกเรื่องจากภาพ (Story Telling) โดยให้ผู้ที่เราจะวัดเจตคติดูภาพต่าง ๆ ทีละภาพ แล้วให้เล่าเรื่องจากภาพเหล่านั้น ผู้ที่จะถูกวัดเจตคติจะนำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนมาผูกโยงกับภาพเหล่านั้น ทำให้ทราบเจตคติของเขาต่อสิ่งต่าง ๆ ได้

3. ศึกษาจากสิ่งอื่น โดยไม่ต้องติดต่อกับบุคคลที่เราจะวัดเจตคติ (Unobtrusive Technique) เป็นวิธีวัดได้ไม่ค่อยแน่นอน ควรวัดควบไปกับวิธีอื่น ๆ ด้วยแบ่งเป็น 3 วิธี ได้แก่

3.1 การวัดความรู้สึกกร่อน (Erosion Measures) คือดูความรู้สึกกร่อนของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสัมผัสกับบุคคล เช่น ดูความรู้สึกกร่อนของพื้นที่หน้าภาพโมนาลิซ่า ปรากฏพื้นที่จะสึกกร่อนมากเพราะคนไปยืนดูภาพนั้นมากจึงสึกกร่อนมาก แสดงว่าคนมีเจตคติต่อภาพนั้น

3.2 การวัดสิ่งที่สะสมซึ่งถูกทอดทิ้งไว้เบื้องหลัง (Trace measures) เป็นการวัดเจตคติโดยดูร่องรอย ที่เหลือทิ้งไว้ เช่น รอยเท้า กระเป๋ า ขวด รอยนิ้วมือ ก้นบุหรี่ เป็นต้น โต๊ะทำงานของผู้ใดที่มีก้นบุหรี่มาก ๆ แสดงว่าเจ้าของโต๊ะเป็นคนที่มีคนรู้จักมากมาย มีคนมาติดต่อยู่เสมอ

3.3 ดูจากหลักฐานต่าง ๆ ที่เป็นเอกสารหรือข้อเขียนต่าง ๆ ส่วนมากมีไว้เพื่อจุดมุ่งหมายอื่นๆ เราสามารถที่จะอนุมานวัดเจตคติได้ เช่น หลักฐานทะเบียนสมรส สมุดประจำตัวนักเรียน สมุดเยี่ยม

2.4. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสาร

2.4.1 ความหมายของการรับรู้ (Perception)

การรับรู้ (Perception) ถือเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาพื้นฐานของบุคคลที่สำคัญ เพราะถ้าปราศจากซึ่งการรับรู้แล้วบุคคลจะไม่สามารถมี “ความจำ” หรือ “การเรียนรู้” ได้เลย คำว่า “รับรู้” (Perceive) นั้นเป็นรากศัพท์มาจากภาษาละติน มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “รับไว้” (to take) และความหมายในพจนานุกรมเวบสเตอร์ (The Webster’s New World Dictionary)(อ้างใน วิไลวรรณ วงศ์ทองศรี,2544) หมายถึง “ความเข้าใจ การจดจำ การสำนึกได้ การสังเกตและการ

ทราบ รู้ได้โดยผ่านการมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส การรับรส หรือการได้กลิ่น” ส่วนคำนามของ “การรับรู้” นั้น ได้นิยามว่าหมายถึง “ความเข้าใจ ความรู้ ซึ่งการรับรู้ หรือตามความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจของตน ตามแนวความคิด ความประทับใจ ต่างๆ และเป็นการจัดระบบ ระเบียบแบบแผนขึ้นมา” จากคำนิยาม ดังกล่าวสรุปได้ว่า “การรับรู้” หมายถึง กระบวนการที่จิตใจได้มีการรวบรวมข้อมูลและแปลความหมายของข้อมูลนั้นออกมา นั่นคือการทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้รับนั่นเอง “หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมที่มากกระทบกับความเข้าใจ ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์การรับรู้ของแต่ละบุคคล ”

สมัย จิตหมวด (2520) กล่าวว่า การรับรู้เป็นกระบวนการแปลความหมาย สิ่งที่มาสัมผัส ให้ออกมาเป็นสิ่งที่มีความหมายซึ่งสามารถเข้าใจได้ และในการแปลความหมาย สิ่งที่มาสัมผัสนั้นจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม

วรรณพร ลิ้มปีประเสริฐกุล (2544) กล่าวว่า การรับรู้ หมายถึง การแปลความหมาย โดยกระบวนการทางสมองต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบกับระบบประสาทสัมผัสในแต่ละบุคคล โดยอาศัยประสบการณ์หรือความรู้เดิมซึ่งทำให้เราสามารถทราบได้ว่าสิ่งเร้าที่มาสัมผัสนั้น มีความหมายและลักษณะอย่างไร

วิไลวรรณ วงศ์ทองศรี(2544) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ว่า หมายถึง กระบวนการแปลความหมายทางสมองที่มีต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบประสาทสัมผัส ซึ่งทำให้เราสามารถทราบได้ว่าสิ่งเร้าที่มาสัมผัสเรานั้นมีความหมาย และมีลักษณะอย่างไร

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การรับรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 และประสบการณ์เดิมตีความแปลความหมายสิ่งเร้านั้นการรับรู้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติและพฤติกรรมบางอย่างของบุคคลได้ เช่น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าแล้ว ผู้รับจะมีความรู้แล้วส่งผลไปสู่เจตคติต่อการใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัดและการมีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าในประเทศได้

2.4.2 กระบวนการรับรู้

สถิต วงศ์สวรรค์ (2525) ได้กล่าวถึง ลำดับขั้นของกระบวนการรับรู้ไว้ว่า การรับรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นไปตามขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 สิ่งเร้ามากระทบสัมผัสของอินทรีย์
- ขั้นที่ 2 กระแสประสาทสัมผัสวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง ซึ่งศูนย์อยู่ที่

สมอง

ขั้นที่ 3 สมองแปลความหมายออกมา เป็นความรู้ความเข้าใจโดยอาศัยความรู้เดิมประสบการณ์เดิม ความจำ เจตคติ ความต้องการ ปทัสถาน บุคลิกภาพ เซาว์ปัญญา

2.4.3 ความสำคัญของการรับรู้

ยูพา วิสุทธีโกศล (2526) กล่าวว่า การรับรู้นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะบุคคลจะใช้การรับรู้ของตนเองเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจและการรับรู้ยังมีความสัมพันธ์กับ ทักษะคติ เพราะการเกิดเจตคติต้องมีการรับรู้ก่อน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การตอบสนองจากสิ่งเร้าภายนอก และคิดพิจารณาภายในเป็นการตอบสนองภายในร่างกาย โดยการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่ได้จากการสัมผัส
2. การตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายนอกโดยเปิดเผย เช่น การเคลื่อนไหว คำพูด การเกิดอารมณ์ ทำให้มีการประเมินค่านิยมขึ้นทางใจ โดยที่บุคคลอาจรู้สึกตัวหรือไม่ก็ได้
3. พฤติกรรมเป็นผลของการรับรู้และเกิดอารมณ์

2.4.4 การรับรู้ข่าวสาร

เสถียร เขยประทับ(2528) กล่าวว่า การรับรู้ข่าวสารขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เพราะสื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ความต้องการสื่อจะเพิ่มมากขึ้น ในการรับรู้ข่าวสารของ ผู้รับสารเองเป็นตัวกำหนด

วิธีการรับรู้ข่าวสารที่ส่งเสริมความรู้ จะมี 2 ลักษณะ คือ

1. การรับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยที่ผู้รับสารมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่าการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชน จะช่วยตอบสนองความต้องการของเขาได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ความรู้ หรือเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัย และพฤติกรรมบางอย่าง โดยที่การเลือกบริโภคสื่อมวลชนนั้นจะขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีวัตถุประสงค์และความตั้งใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน

2. การรับรู้ข่าวสารจากสื่อบุคคล สื่อบุคคล หมายถึง ตัวบุคคลผู้ที่นำพาข่าวสารจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งโดยอาศัยการติดต่อระหว่างบุคคล สื่อบุคคลนี้จะมีประโยชน์มากในกรณีที่ผู้ส่งสารให้ข่าวสารข้อมูลที่ต้องการ นอกจากนั้นยังเป็นวิธีช่วยให้ผู้รับสารมีความเข้าใจ กระจ่างชัดและตัดสินใจรับสาร ได้อย่างมั่นใจขึ้น ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

การติดต่อโดยตรง (Direct Contact) เป็นการเผยแพร่ข่าวสาร เพื่อสร้างความเข้าใจ หรือชักจูงโน้มน้าวใจกับประชาชนโดยตรงแม้มีข้อจำกัดก็ต้องใช้บุคคลเป็นจำนวนมาก สิ้นเปลืองเวลา ค่าใช้จ่ายและแรงงานในการเผยแพร่ข่าวสาร

การติดต่อโดยกลุ่ม (Group Contact of Community Public) กลุ่มจะมีอิทธิพลต่อบุคคลส่วนรวม โดยที่กลุ่มต่าง ๆ จะช่วยให้การสื่อสารของบุคคลบรรลุเป้าหมายได้ เช่น การประชุมสัมมนา ก็คือการจัดกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ให้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีปฏิริยาตอบโต้กันซึ่งจะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจ

2.4.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล

กันยา สุวรรณแสง (2536) กล่าวถึง ปัจจัยที่มี อิทธิพลต่อการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะของผู้รับรู้กับลักษณะของสิ่งเร้า ดังนี้

1. ลักษณะของผู้รับรู้ ได้แก่

1.1 ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม (Past experiences) ของแต่ละบุคคลจะทำให้บุคคลรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ แตกต่างกัน

1.2 ความต้องการ ความปรารถนา (Needs) หรือแรงจูงใจ

1.3 สภาพของจิตใจหรือภาวะอารมณ์ คนเราขณะอารมณ์ดีมักมองสิ่งนั้นดีไปหมด แต่ถ้าหากอยู่ในภาวะอารมณ์ไม่ดีมักจะมองอะไรไม่ชอบใจไปหมด หากว่ามีอารมณ์เสียมาก ๆ อาจจะไม่รับรู้อะไรเลย หรือรับรู้ผิดพลาดมาก

1.4 เจตคติ มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคล

1.5 อิทธิพลของสังคม สภาพความเป็นอยู่ของสังคมและลักษณะของวัฒนธรรม ปทัสถาน เป็นกรอบของการอ้างอิง จารีตประเพณี ค่านิยม เป็นเครื่องกำหนดการรับรู้ของคนทำให้คนแต่ละกลุ่มรับรู้สิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป

1.6 ความตั้งใจและความสนใจ

1.7 คุณค่า เมื่อเห็นคุณค่าก็จะเพิ่มความสนใจ ใส่ใจต่อการที่จะรับรู้

1.8 เซาว์ปัญญา คนที่เฉลียวฉลาดรับรู้ได้เร็ว ถูกต้องและแปลความหมายได้ดี มีเหตุผลกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ

1.9 ความพร้อมหรือการเตรียมพร้อมที่จะรับรู้

1.10 การคาดหวัง บางครั้งคนเรามีการคาดหวังล่วงหน้า ซึ่งการเตรียมพร้อมในการรับรู้สิ่งใหม่

2. ลักษณะของสิ่งเร้า การที่บุคคลจะรับรู้สิ่งใด มาก - น้อย เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติและคุณลักษณะของสิ่งเร้า ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ ถ้าสิ่งเร้าดึงดูดความสนใจ ความตั้งใจ ก็จะทำให้บุคคลมีการรับรู้ดีขึ้น

2.4.6 การวัดการเรียนรู้

การวัดการรู้นั้นเป็นกระบวนการ ซึ่งสมองแปลความหมายหรือตีความของการสัมผัสที่ตนได้รับออกมาเป็นความเร็ว ความเข้าใจ ซึ่งในการแปลความหรือตีความหมาย ต้องใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมที่เคยมีมาก่อนเป็นเครื่องช่วย ดังนั้น ในการวัด การรับรู้ความเข้าใจ ที่เป็นผลมาจากการแปลความ หรือตีความหมาย

2.5 . แนวทางการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (2539) ในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าภายในบ้าน ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อ วิธีการใช้และการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า อย่างถูกต้องและประหยัดเสนอแนวทางการประหยัดไฟฟ้าในครัวเรือนไว้ ดังนี้

2.5.1 การเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า

การเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างมีหลักเกณฑ์ย่อมจะส่งผลให้เกิดการประหยัด ซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ควรพิจารณา มี 4 ประการ คือ

1. ค่าใช้จ่ายในการใช้งาน

ค่าใช้จ่ายของเครื่องใช้ไฟฟ้าก็ คือ ค่าใช้ไฟฟ้าที่นำมาใช้กับเครื่องนั้น ๆ ซึ่งหมายถึงเครื่องใช้เหล่านั้นใช้กระแสไฟฟ้ามากน้อยเพียงใดนั่นเอง ปกติเครื่องใช้ไฟฟ้าจะมีแผ่นป้ายบอกไว้ที่ตัวเครื่องว่าใช้ไฟกี่วัตต์ (หรือกิโลวัตต์) ดังนั้นจึงควรทราบจำนวนวัตต์ของเครื่องใช้ไฟฟ้าอัตราค่ากระแสไฟฟ้า (บาท) ต่อหน่วยโดยประมาณและคำนวณออกมาว่าถ้าเราใช้เครื่องใช้ไฟฟ้า เดือนละกี่ชั่วโมง จะเสียเงินค่าไฟฟ้าเท่าไร หรืออีกนัยหนึ่งการพิจารณาซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า ถ้าจำนวนวัตต์มากก็ย่อมเสียค่าไฟฟ้านั่นเอง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการใช้งานแต่ละเดือนอีกด้วย

2. ความปลอดภัยและความไว้วางใจ

ไฟฟ้ามีอันตรายถ้าใช้ไม่ถูกวิธี จึงควรเลือกซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าที่มีการออกแบบที่ดีและเป็นที่น่าไว้วางใจได้ ซึ่งในกรณีนี้หากไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องไฟฟ้า ก็ควรปรึกษากับช่างหรือผู้ชำนาญการเกี่ยวกับเครื่องใช้ไฟฟ้านั้น ๆ ก่อน เพื่อความรอบคอบ

3. ราคา

ราคาของเครื่องใช้ไฟฟ้าก็เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาให้ดี เพราะการเลือกซื้อของราคาถูกบางครั้งก็ไม่ใช่เป็นการประหยัดนัก เพราะอาจจะได้ของคุณภาพต่ำ ทางที่ดีจึงควรปรึกษาผู้รู้หรือใช้ความสังเกตอย่างง่าย ๆ คือ ถ้าสินค้าคุณภาพเหมือนกันก็ควรเลือกซื้อยี่ห้อที่ราคาต่ำกว่า

4. ค่าติดตั้งและบำรุงรักษา

การซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าต้องพิจารณาถึงค่าติดตั้งและค่าบำรุงรักษาด้วย หากซื้อมาแล้วถ้าต้องเดินสายไฟใหม่ต้องทุบหรือรื้อผนังทิ้ง หรือตัดแปลงตกแต่งบ้านใหม่ ค่าติดตั้งก็สูงมาก บางทีอาจแพงกว่าค่าเครื่องเสียอีก ประการสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ค่าซ่อม ค่าอะไหล่ ค่าบำรุงรักษาและวิธีบำรุงรักษา ควรสอบถามจากผู้ที่เคยใช้ว่าเป็นอย่างไร แล้วจึงตัดสินใจเลือกซื้อชนิดที่มีค่าซ่อมถูกและอะไหล่หาง่าย วิธีบำรุงรักษาไม่ยุ่งยาก

สำหรับอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ซื้อจากร้าน ถ้าเป็นของใหม่ก็ควรจะมีคู่มือการใช้แนบมาด้วย ผู้ใช้ควรอ่านให้เข้าใจและปฏิบัติตามคู่มือให้ถูกต้อง เพราะเครื่องใช้ไฟฟ้านั้นหากมีการใช้อย่างถูกวิธีแล้ว นอกจากจะทำให้มีอายุการใช้งานแล้วยังจะทำให้ประหยัดการใช้ไฟฟ้าอีกด้วย ดังนั้นการเลือกซื้ออุปกรณ์ไฟฟ้าที่ใช้ในบ้านจึงควรเลือกชนิดที่มีแรงดันไฟฟ้า 220 โวลต์ และความถี่ 50 เฮิร์ตซ์ ตามมาตรฐานการใช้ไฟฟ้าในบ้านเรือนของประเทศไทย

2.5.2 วิธีการใช้เครื่องไฟฟ้า

วิธีการหรือลักษณะการใช้ต้องเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม การซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าแต่ละชนิดควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ไฟฟ้าแสงสว่าง

หลอดไฟฟ้าที่ใช้กันอยู่แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือหลอดฟลูออเรสเซนต์หรือหลอดนีออนและหลอดไส้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว หลอดนีออนจะให้แสงสว่างมากกว่าหลอดไส้ประมาณ 4-5 เท่าตัว โดยใช้ไฟฟ้าเท่ากัน นอกจากจะเลือกใช้หลอดไฟฟ้าประสิทธิภาพสูงแล้ว ควรเลือกใช้หลอดไฟวัตต์ต่ำในบริเวณที่ไม่จำเป็น หมั่นทำความสะอาดขั้วหลอดและตัวหลอด รวมทั้งโคมไฟและปลั๊กไฟสม่ำเสมอ สำหรับผนังหรือห้องเพอร์นิเจอร์ ถ้าใช้สีขาวหรือ

สีนวลจะทำให้ห้องสว่างยิ่งขึ้น ควรปิดไฟฟ้าทุกครั้งเมื่อไม่จำเป็นและเลือกใช้ไฟตั้งโต๊ะตรงที่
ต้องการแสงสว่างเฉพาะแห่ง เป็นต้น

2. โทรทัศน์

เครื่องรับโทรทัศน์ที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ
โทรทัศน์ขาวดำและโทรทัศน์สี มี 2 ระบบ คือ ระบบทั่วไปและระบบรีโมทคอนโทรล ทั้งนี้หากจะ
พิจารณาถึงการใช้ไฟแล้ว โดยทั่วไปโทรทัศน์สีจะใช้กระแสไฟฟ้ามากกว่าโทรทัศน์ขาวดำประมาณ
1 - 3 เท่าตัวและโทรทัศน์สีที่มีระบบรีโมทคอนโทรลจะมากกว่าโทรทัศน์สีระบบทั่วๆ ไปที่มี
ขนาดเดียวกันเพราะมีวงจรเพิ่มเติมและใช้ไฟตลอดเวลา ถึงแม้จะไม่ใช้เครื่องรีโมทคอนโทรล
ก็ตาม ดังนั้นวิธีใช้เครื่องรับโทรทัศน์ให้ประหยัดพลังงาน คือ ควรเลือกรายการเดียวกันหรือเปิด
เมื่อถึงเวลาที่มีรายการที่จะดูและปิดเครื่องรับโทรทัศน์ทุกครั้งที่ไม่มีคนดู

3. ตู้เย็น

การซื้อตู้เย็นหรือตู้แช่เย็น นอกจากจะต้องคำนึงถึงราคาแล้ว ควรจะพิจารณาถึง
ลักษณะและระบบของตู้เย็นเพื่อประหยัดพลังงาน ดังต่อไปนี้คือ

- ควรเลือกขนาดให้เหมาะสมกับครอบครัว เช่น ขนาดประมาณ 2.5 ลูกบาศก์ฟุต สำหรับสมาชิก 2 คน แรกของครอบครัวแล้วเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 1 ลูกบาศก์ฟุต ต่อ
1 คน แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องซื้ออาหารสดมาแช่เก็บไว้กินครั้งละหลายๆ วัน เพราะอยู่ไกลตลาด
ควรเลือกขนาดใหญ่กว่าที่ประมาณดังกล่าว
- ควรเลือกตู้เย็นที่มีฉนวนกันความร้อนหนา และเป็นชนิดโฟมฉนวนซึ่งจะ
ป้องกัน การถ่ายเทความร้อนได้ดีกว่าตู้เย็นที่มีฉนวนกันความร้อนบางหรือมีคุณภาพต่ำ
- ตู้เย็น 2 ประตู ใช้กระแสไฟมากกว่าตู้เย็นประตูเดียวที่มีขนาดเท่ากัน
เนื่องจากต้องใช้ท่อน้ำยาความเย็นยาวกว่าและใช้คอมเพรสเซอร์ขนาดใหญ่กว่า
- ควรเลือกซื้อตู้เย็นที่มีปุ่มกดละลายน้ำแข็งเพราะการละลายน้ำแข็งในท่อน้ำ
แข็งหรือคอยล์เย็น จะทำให้ตู้เย็นทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ควรเลือกซื้อตู้เย็นที่ใช้กับไฟฟ้า 220 โวลต์ บางท่านอาจซื้อตู้เย็นที่ใช้
ไฟฟ้า 110 โวลต์จะต้องแปลงไฟจาก 220 โวลต์ให้เหลือ 110 โวลต์ จะทำให้สิ้นเปลืองไฟฟ้าที่
หม้อแปลงร้อยละ 5-10

วิธีการใช้งานและการบำรุงรักษาตู้เย็น ควรปฏิบัติดังนี้

- ตั้งไว้ในที่เหมาะสม ควรตั้งตู้เย็นให้ห่างจากผนังพอสมควร อย่างน้อย
10 เซนติเมตร เพื่อให้อากาศถ่ายเทบริเวณตะแกรงระบายความร้อนได้สะดวกและอย่าตั้งอุณหภูมิ
ให้เย็นกว่าที่ต้องการ

- อย่าตั้งไว้ใกล้แหล่งความร้อน ตู้เย็นไม่ถูกกับความร้อน ที่ตั้งจึงไม่ควรอยู่ใกล้เตาไฟหรือแหล่งความร้อนอื่น และก็ไม่ควรให้ถูกแสงแดดด้วย เพราะตู้เย็นเมื่อถูกความร้อน เครื่องจะทำงานมากกว่าปกติ

- ปรับระดับให้เหมาะสม เวลาตั้งตู้เย็นให้ปรับระดับด้านหน้าของตู้เย็นให้สูงกว่าด้านหลังเล็กน้อย เพื่อเวลาเปิดน้ำหนักของประตูตู้เย็นจะถ่วงให้ประตูปิดเข้าไปเอง

- หมั่นตรวจสอบยางขอบประตู ยางขอบประตูตู้เย็นเป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งถ้าไม่สนิทความเย็นในตู้จะรั่วออกมา มอเตอร์ทำความเย็น (Compressor) ต้องทำงานหนักกว่าธรรมดาจึงเปลืองไฟมากขึ้น

- ละลายน้ำแข็งสม่ำเสมอ ช่องน้ำแข็งถ้ามีน้ำแข็งเกาะอยู่เต็มก็จะกลายเป็นฉนวนกั้นความร้อน ทำให้แผงน้ำยาเย็นรับความร้อนจากภายในตู้ไม่สะดวก ทำให้ตู้เย็นไม่เย็นเท่าที่ควร เครื่องต้องทำงานหนักมาก น้ำแข็งที่เกาะในช่องน้ำแข็งนั้นจึงไม่ได้ทำให้เย็นขึ้นเลย

- อย่าแช่ของมากจนแน่นตู้ เพราะจะทำให้การถ่ายเทอากาศภายในตู้ไม่สะดวก ของที่แช่ก็จะเย็นโดยไม่ทั่วถึงจะเย็นเฉพาะใกล้ ๆ กับช่องน้ำแข็งเท่านั้น ส่วนบริเวณอื่นไม่เย็นเท่าที่ควร เครื่องควบคุมก็จะไม่ตัด ใฟ้อัตโนมัติ เครื่องจึงทำงานโดยตลอดไม่ได้หยุด ผลก็คือเปลืองไฟมากกว่าปกติ

- ของร้อนต้องรอให้เย็นก่อนเอาเข้าตู้ ถ้านำของร้อน ๆ ไปแช่ตู้เย็นจะทำให้ ตู้เย็นต้องทำงานหนักเพราะต้องลดอุณหภูมิให้เย็น ยิ่งร้อนมากยิ่งต้องทำงานมาก

- ตั้งสวิทช์ควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสม การตั้งอุณหภูมิของตู้เย็นภายในตู้เย็นจะมีสวิทช์ควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสม การตั้งอุณหภูมิของตู้เย็น ภายในตู้เย็นจะมีสวิทช์ควบคุมอุณหภูมิไปแนบกับท่อน้ำเย็น เพื่อรับสัญญาณความเย็นมายังสวิทช์ควบคุมอุณหภูมิ โดยทั่วไป มีลักษณะหมุนปุ่มที่มีขีดตั้งไปตามตัวเลข ตั้งแต่เลข 1-8 หรือ 10 เพื่อตั้งอุณหภูมิให้เหมาะสมตามความต้องการ การตั้งเลขต่ำอุณหภูมิจะไม่ค่อยเย็นมาก ถ้าตั้งเลขสูงจะเย็นมาก เพื่อให้ประหยัดพลังงานควรตั้งเลขต่ำที่มีอุณหภูมิพอเหมาะ

- หมั่นทำความสะอาด ตะแกรงระบายความร้อนด้านหลังตู้เย็นนั้นต้องหมั่นทำความสะอาด อย่าให้ฝุ่นเกาะจนกลายเป็นฉนวนขวางกั้นการระบายความร้อน

- ถอดปลั๊ก ปกติตู้เย็นมักเสียบปลั๊กทิ้งไว้ตลอดเวลา ซึ่งเครื่องจะทำงานจนภายในมีความเย็นเท่าที่กำหนดแล้ว เครื่องก็จะหยุดลง ภายในบ้านตู้เย็นจะใช้พลังงานไฟฟ้ามาก ดังนั้นต้องหมั่นตรวจตราเพื่อมิให้ใช้ไฟฟ้าเกินความจำเป็น เช่น กรณีที่ไม่อยู่บ้านหลายวันหรือไม่มีอะไรต้องแช่ตู้เย็นก็ควรปิดเครื่องและถอดปลั๊กจะได้ไม่เปลืองไฟโดยเปล่าประโยชน์ ในกรณีนี้ควรทำความสะอาดและเปิดประตูตู้เย็นแง้มไว้เพื่อไม่ให้เหม็นอับ

4. เครื่องปรับอากาศ

ควรเลือกขนาดของเครื่องปรับอากาศให้เหมาะสมกับห้องที่จะติดตั้ง หากมีขนาดใหญ่เกินไปก็จะเปลืองไฟฟ้า หรือหากมีขนาดเล็กเกินไปเครื่องจะเดินตลอดก็จะทำให้เสียค่าไฟฟ้าโดยไม่จำเป็น นอกจากนี้ควรเลือกซื้อเครื่องปรับอากาศที่มีค่าประสิทธิภาพสูงที่สุด นั่นคือใช้กระแสไฟฟ้าน้อยที่สุดแต่ให้ความเย็นสูงสุด

สำหรับวิธีใช้เครื่องปรับอากาศให้ประหยัดพลังงานนั้น ควรปฏิบัติ ดังนี้

- ติดตั้งในที่ที่เหมาะสม คือ ต้องสูงจากพื้นพอสมควร สามารถเปิด - ปิด ปุ่มต่าง ๆ ได้สะดวก และเพื่อให้กระแสความเย็นที่เป่าออกจากเครื่องได้หมุนเวียนภายในห้องอย่างทั่วถึง ส่วนอากาศร้อนที่ระบายด้านหลังของเครื่องนอกห้องก็ต้องไม่มีเครื่องกีดขวาง โดยให้อากาศร้อนถ่ายเทได้อย่างสะดวก และไม่ควรติดตั้งเครื่องให้ถูกแสงแดดหรือถูกความร้อนที่ถ่ายเทมาจากอุปกรณ์อื่น

- อย่าให้ความเย็นรั่วไหล ห้องที่ใช้เครื่องปรับอากาศ ควรจะปิดประตู หน้าต่างให้มิดชิด อย่าเปิดหน้าต่างทิ้งไว้ เพราะความร้อนจะเข้ามา แล้วความเย็นก็จะกระจายหนีออกไป ถ้าห้องมีรอยรั่วก็ควรจะอุดเสีย ห้องที่บุผนังด้วยฉนวนกันความร้อนก็จะประหยัดการทำงานของเครื่องปรับอากาศได้มาก นอกจากนี้ประตูห้องเปิดแล้วควรรีบปิดด้วย

- ปรับปุ่มต่าง ๆ ให้เหมาะสม พอเริ่มต้นเปิดเครื่องก็ควรตั้งปุ่มที่มีอักษรว่า Hi/Low ไว้ที่ Hi ก่อน เพราะจะทำให้เย็นเร็ว พอเย็นแล้วค่อยลดมาที่ Low ภายหลังปุ่มถ่ายเทอากาศก็เหมือนกัน ถ้าเราปิดคือหมุนมาอยู่ที่ Close เครื่องก็จะไม่ดูดอากาศเย็นภายในห้องออกไป ถ้าหากควบคุมอุณหภูมิด้วยเครื่องควบคุมอุณหภูมิ (Thermostat) ก็ควรติดตั้งไว้ที่เลขกลาง ๆ คือ ประมาณ 78 องศาฟาเรนไฮต์ หรือ 26 องศาเซลเซียสก็พอ ถ้าตั้งไว้ที่อุณหภูมิต่ำมาก เครื่องก็จะทำงานมาก ทำให้เปลืองไฟ

- หมั่นทำความสะอาด แผ่นกรองอากาศด้านหน้าเป็นสิ่งที่จะต้องดูแล ฝุ่นละอองไว้ ควรทำความสะอาดบ่อย ๆ อย่างน้อยเดือนละครั้ง ลมจะได้พัดออกมาได้สะดวก โดยถอดออกมาแล้วก็ซักด้วยน้ำสบู่อุ่น ๆ แล้วค่อย ๆ บีบให้แห้งอย่าบิดเป็นอันขาดเพราะจะทำให้ขาด ตะแกรงด้านหลังก็เช่นเดียวกันควรทำความสะอาดบ่อย ๆ อย่าให้ฝุ่นเกาะสกปรกเพราะจะกลายเป็นฉนวนกันทำให้ความร้อนระบายไม่สะดวก

- ส่วนภายในของเครื่องนั้นควรให้ช่างถอดออกมาล้างปีละ 1 ครั้ง แต่ถ้าต้องเป็นห้องที่มีฝุ่นละอองมากก็ต้องทำบ่อยครั้งตามแต่กรณี

- ปิดเครื่องปรับอากาศ การใช้เครื่องปรับอากาศนั้น นอกจากราคาแพงแล้วยังใช้กระแสไฟฟ้าสูงกว่าพัดลมอย่างมาก กล่าวคือเครื่องปรับอากาศขนาด 12,000 บีทียูต่อชั่วโมง จะใช้กระแสไฟฟ้าประมาณ 1,450 วัตต์ หรือมากกว่าพัดลมขนาด 16 นิ้ว ประมาณ 20 เท่า ดังนั้นจึงควรปิดเครื่องปรับอากาศเมื่อไม่มีความจำเป็นต้องใช้

5. พัดลม

สำหรับพัดลมนั้นใช้กระแสไฟฟ้าน้อยกว่าเครื่องปรับอากาศมาก พัดลมติดเพดานแบบธรรมดาใช้กระแสไฟฟ้าประมาณ 70-100 วัตต์ ถ้าใช้นาน 12 ชั่วโมงจะใช้ไฟประมาณ 1 หน่วยเท่านั้น (ใช้กระแสไฟฟ้าประมาณ 25-27 วัตต์) และเมื่อเลิกใช้แล้วควรปิดพัดลมและดึงปลั๊กออกด้วยเพื่อความปลอดภัยยิ่งขึ้น

6. เตารีดไฟฟ้า

เตารีดไฟฟ้า เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เปลืองไฟประมาณ 750-1,200 วัตต์ สำหรับวิธีใช้เตารีดไฟฟ้าให้ประหยัดพลังงานไฟฟ้าสามารถทำได้ดังนี้ คือตั้งปุ่มปรับความร้อนให้เหมาะสมและควรรวบรวมผ้าสำหรับรีดแต่ละครั้งให้มีปริมาณมากพอไม่พรมน้ำจนแฉะ หรือขุยมผ้าไว้ เพราะเวลารีดจะเปลืองไฟมาก และก่อนรีดเสร็จประมาณ 2-3 นาที ให้ดึงปลั๊กออกเพื่อตัดกระแสไฟฟ้าของเตารีด เพราะความร้อนที่เหลืออยู่ในเตารีดสามารถรีดผ้าต่อไปจนกระทั่งเสร็จ

7. การปรุงอาหารโดยเครื่องใช้ไฟฟ้า

การนำไฟฟ้ามาเปลี่ยนเป็นความร้อนนั้นจะสิ้นเปลืองไฟฟ้ามก ประมาณว่าโดยทั่วไปใช้กระแสไฟฟ้าเกินกว่าพันวัตต์ขึ้นไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของภาชนะที่จะรับความร้อนได้เร็วหรือช้าเพียงใด ดังนั้นเราจึงมีวิธีประหยัดไฟฟ้าแบบง่าย ๆ ดังนี้

- ทำกับข้าวต้องมีแผนการประกอบอาหารแต่ละครั้งควรเตรียมเครื่องปรุงต่าง ๆ ให้พร้อมเสียก่อน แล้วจึงเปิดสวิตช์เตาไฟฟ้าตั้งกระทะประกอบอาหารแต่ละอย่างติดต่อกันไปรวดเดียวจนเสร็จ

- ใช้ภาชนะก้นแบน ภาชนะที่ใช้ เช่น กระทะ หม้อ เหล่านี้ควรเป็นชนิดก้นแบนพอกับเตา ไม่เล็กไม่ใหญ่จนเกินไป เพราะจะได้รับความร้อนจากเตาอย่างเต็มที่ ทำให้อาหารสุกเร็ว

- อาหารแช่แข็งทำให้หายแข็งก่อน อาหารบางอย่างที่แช่แข็งเอาไว้ ถ้าคิดว่าจะเอาออกมาปรุงอาหารตอนเย็น ตอนเช้าก็ควรเอาออกมาจากช่องแข็งเอาไว้ชั้นล่างของตู้เย็นก่อน แต่ไม่ควรเอาไว้นอกตู้เย็นเพราะถ้าอยู่ในที่อากาศร้อนนาน ๆ บัคก็เริ่มมีโอกาสเคิบโตได้มากจะทำให้อาหารเน่าได้

- ใส่น้ำพอสมควร การหุงต้มอาหาร เช่น ต้มผัก อย่าน้ำมากเกินไป นอกจากไม่นำรับประทานแล้วยังเปลืองไฟ เพราะน้ำมากก็เดือดช้า แล้วยังเสียคุณค่าทางอาหารอีกด้วย และควรปิดฝาหม้อด้วย จะช่วยให้ร้อนเร็วขึ้น
- อย่าเปิดเตาบ่อย ๆ ระหว่างที่อบอาหาร อย่าเปิดประตูตู้อบบ่อย ๆ เพราะการเปิดครั้งหนึ่ง ความร้อนจะเสียไปประมาณร้อยละ 20 และบรรดาหม้อหุงต้มก็เช่นกัน เมื่อเปิดฝาค้างหนึ่งความร้อนก็เสียไปจำนวนหนึ่ง ทำให้เปลืองไฟเปล่า ๆ
- ปิดสวิตช์ก่อนเสร็จ การประกอบอาหารด้วยเตาไฟฟ้าพอใกล้จะได้ที่ก็ปิดสวิตช์ได้แล้ว ความร้อนที่สะสมอยู่ที่เตายังคงมีพอที่จะทำให้อาหารสุกได้อย่างเรียบร้อย การทำเช่นนี้จะช่วยประหยัดไฟฟ้าได้
- ใช้เตาแก๊สประหยัดดีกว่า ถ้าที่บ้านมีเตาแก๊สอยู่แล้วควรใช้เตาแก๊สดีกว่า เพราะประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่า

8. เครื่องใช้ไฟฟ้าทั่วไป

นอกจากอุปกรณ์ไฟฟ้าต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ยังมีอุปกรณ์อื่น ๆ อีกที่มีใช้ทั่วไปในครัวเรือนเฉพาะที่นิยมใช้กันอยู่ขณะนี้ก็มี

1. เครื่องซักผ้า

ก่อนใช้เครื่องซักผ้าควรศึกษาวิธีใช้ตามคู่มือที่กำหนดไว้ และจำนวนผ้าที่จะซักแต่ละครั้ง ก็ควรมีปริมาณที่เหมาะสมกับขนาดของเครื่อง ซึ่งไม่น้อยเกินไปหรืออัดแน่นจนเกินกำลังของเครื่อง ส่วนแบบที่มีเครื่องอบแห้งด้วยไฟฟ้านั้นไม่ควรใช้เพราะใช้กระแสไฟฟ้ามาก

2. หม้อต้มน้ำ - กาแฟ

ควรเลือกขนาดที่พอเหมาะกับครอบครัว และถ้าไม่ใช่เครื่องอัตโนมัติ ต้องคอยดูเมื่อเดือดแล้ว ต้องปิดสวิตช์อย่าปล่อยให้เดือดจนล้นแล้วล้นอีก จะเป็นการสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุและควรต้มน้ำในปริมาณที่เพียงพอแก่การใช้เท่านั้น

3. หม้อหุงข้าว

ควรเลือกใช้ขนาดให้พอเหมาะ คือถ้าจำนวนคนรับประทานอาหาร 1-3 คน ควรใช้ขนาด 1 ลิตร หรือขนาด 1.5 ลิตร ถ้ารับประทาน 4-5 คน และใช้ขนาด 2, 2.8 , 3 ลิตร ถ้ารับประทาน 6-8 , 8-10 , 10-12 คนตามลำดับ

4. เครื่องเป่าผม

ใช้กระแสไฟฟ้ามากน้อยแล้วแต่ขนาดเล็กใหญ่ ส่วนมากตั้งแต่ 300 วัตต์ขึ้นไปจนถึง 3,000 วัตต์ ถ้าสระผมแล้วควรเช็ดผมให้แห้งก่อนที่จะใช้เครื่องเป่าผม

5. ปิมน้ำ

ปิมน้ำแบบควบคุมการทำงานด้วยความดันนั้น ระวังอย่าให้น้ำรั่วตามท่อหรือตามก๊อกและอย่าลืมเปิดก๊อกทิ้งไว้ เพราะพอมีน้ำไหลความดันในถังลดลง เครื่องก็จะทำงานทันที นอกจากจะเปลืองไฟแล้วยังอาจทำให้เครื่องชำรุดได้ ฉะนั้นเมื่อใช้เสร็จแล้วรีบปิดเครื่องทันที โปรดอย่าใช้ปิมน้ำฉีดน้ำรดต้นไม้สนามหญ้าก็จะช่วยประหยัดไฟฟ้าได้

6. พัดลมดูดอากาศ

ใช้กระแสไฟฟ้าตั้งแต่ 25-30 วัตต์ ควรปิดพัดลมทุกครั้ง เมื่อไม่มีคนอยู่หรือเลิกใช้ และตั้งความเร็วพัดลมให้พอเหมาะหรือควรเปิดหน้าต่าง เพื่อใช้ลมธรรมชาติช่วยถ่ายเทอากาศภายในห้องและหมั่นทำความสะอาดใบพัดและตะแกรงก็จะช่วยประหยัดไฟฟ้าได้

7. เตารอบไมโครเวฟ

ใช้กระแสไฟฟ้าเล็กน้อยแล้วแต่ขนาดเล็กหรือใหญ่ ส่วนมากตั้งแต่ 650-1500 วัตต์ องค์กรประกอบในการทำให้สิ่งที่ย่อยร้อนเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับชนิดรูปร่างและปริมาณสิ่งของที่นำมาอบ หากปฏิบัติตามคู่มือการใช้งานจะช่วยให้ประหยัดไฟได้

8. เครื่องปั่นขนมปัง

ใช้กระแสไฟฟ้าประมาณ 800-1,000 วัตต์ ถ้าไม่จำเป็นก็อย่าใช้ เพราะขนมปังใหม่ ๆ ไม่ต้องปิ้งก็นุ่มดีและไม่เปลืองไฟฟ้า

9. เครื่องทำน้ำอุ่นในห้องน้ำ

ควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับครอบครัวปกติแล้วเครื่องทำน้ำอุ่นจะใช้กระแสไฟฟ้าประมาณ 900-4,800 วัตต์ ตามแต่ขนาด ข้อสำคัญเกี่ยวกับเครื่องทำน้ำอุ่นในห้องน้ำก็คือใช้แล้วรีบปิดเครื่อง อย่าเปิดสวิตซ์ทิ้งไว้ นอกจากนี้ต้องระวังอย่าให้น้ำรั่วจากฝักบัว เพราะจะทำให้เครื่องต้องทำงานมากกว่าปกติ

10. เครื่องดูดฝุ่น

เครื่องใช้ประเภทนี้ใช้กระแสไฟฟ้าไม่มากนัก ประมาณ 750-1,200 วัตต์ มีข้อแนะนำว่าเมื่อใช้แล้วควรเอาฝุ่นผงในถุงทิ้งทุกครั้งยิ่งฝุ่นผงในถุงมีมากจะเกิดการอุดตัน แรงดันก็จะลดลง

11. เครื่องปั่นน้ำผลไม้ – เครื่องผสมอาหาร

ควรเลือกขนาดให้พอเหมาะใช้เท่าที่จำเป็นจะเป็นการประหยัดไฟฟ้า

จะเห็นได้ว่าอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนมีจำนวนมากมาย เพราะปัจจุบันไฟฟ้าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำเนินชีวิต ผู้ใช้ไฟฟ้าตามบ้านเรือน

แม้จะเป็นเพียงผู้ใช้ไฟฟ้ารายย่อยที่ดูเหมือนจะไม่มีบทบาทสำคัญมากนัก แต่หากทุกคนร่วมกันรณรงค์ให้มีการใช้ไฟฟ้าในครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะมีส่วนช่วยลดการใช้ไฟฟ้าในประเทศลงได้ไม่น้อย เพราะการประหยัดไฟฟ้าเพียงคนละนิดจะส่งผลให้เกิดการประหยัดเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก

2.6. นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องในเรื่องการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

2.6.1 แผนงานการจัดการด้านการใช้ไฟฟ้า (Demand Side Management : DSM)

เป็นวิธีการดำเนินการควบคุมและสนับสนุนให้การใช้ไฟฟ้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ไฟฟ้าสามารถทำได้โดยการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพสูง หรือโดยการใช้ไฟฟ้าเป็นไปตามที่ควรเป็นการสนองต่อความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพสูงสุด มีต้นทุนในการผลิตไฟฟ้าเฉลี่ยต่ำกว่า การจัดหาแหล่งผลิตไฟฟ้าโดยมีการดำเนินการ โครงการ DSM ควบคู่กันไป

2.6.2 มาตรการด้าน การใช้ไฟฟ้า (Demand Side Management : DSM)

มาตรการด้าน DSM คือมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ไฟฟ้าเปลี่ยนแปลงรูปแบบและปริมาณการใช้ไฟฟ้าให้มีประสิทธิภาพสนองประโยชน์กับทุกฝ่าย และประเทศชาติ โดยส่วนรวม สามารถสนองความต้องการใช้ไฟฟ้าต่อผู้ใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งแบ่งเป็นมาตรการใหญ่ๆ ได้ 2 มาตรการ คือ

1. มาตรการด้านราคา หมายถึง มาตรการจูงใจให้ผู้ใช้ไฟฟ้าลดการใช้ไฟฟ้าในช่วงเวลาที่มีการใช้ไฟฟ้าสูงสุดของระบบในแต่ละวันลง โดยผ่านทางนโยบายราคาได้แก่ การกำหนดอัตราค่าไฟฟ้าในลักษณะดังนี้

- Time of Day (TOD) Rate คือ การตั้งอัตราค่าไฟฟ้าให้แตกต่างกัน ตามช่วงเวลาของวัน

- Real Time Pricing (RTP) คือ การตั้งอัตราค่าไฟฟ้าให้สะท้อนถึงต้นทุนหน่วยสุดท้ายในการจัดหา หรือการผลิตในแต่ละชั่วโมง ผู้ใช้ไฟฟ้าในอัตราดังกล่าวจะได้รับ การแจ้งอัตราค่าไฟฟ้าเป็นรายวัน โดยราคาจะแตกต่างกันในแต่ละชั่วโมง

- Interceptive / Curtailable Rate คือ การตั้งราคาค่าไฟฟ้าในอัตราพิเศษให้กับลูกค้าที่สามารถลดการใช้ไฟฟ้าลง เมื่อการใช้ไฟฟ้าลดลงตามที่ได้ตกลงกันไว้แล้วกับการไฟฟ้า

2. มาตรการที่ไม่ใช้ราคา ได้แก่ มาตรการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- การจัดให้สิ่งจูงใจทางการเงิน เช่น การให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพต่ำเป็นอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง
- การจัดสาริตหรืออบรมผู้ใช้ไฟฟ้าให้รู้จักประหยัดไฟฟ้า เช่น การเลือกใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าต่างๆ การใช้วัสดุก่อสร้างที่เหมาะสม การออกแบบบ้านที่ประหยัดพลังงาน เป็นต้น
- การให้ความช่วยเหลือในการสำรวจลักษณะของการใช้ไฟฟ้าในบ้านอยู่อาศัย อาคารหรือโรงงานอุตสาหกรรม และเสนอแนะวิธีการประหยัดพลังงานไฟฟ้าอย่างมีประสิทธิภาพ การคัดเลือกมาตรการต่างๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแผนปฏิบัติการจะขึ้นอยู่กับลักษณะและแบบแผนในการใช้ไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้าในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และนโยบายการประหยัดพลังงาน

2.7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาแรงจูงใจของแม่บ้านในการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือน ในตำบลห้วยข้าวดำ อำเภอจุน จังหวัดพะเยาและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าผู้ศึกษาจะนำเสนอแยกประเด็นไว้ดังนี้

2.7.1 การศึกษาเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

ประสาร มาลากุล ณ อยุรยา และคณะ (2527) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาทัศนคติต่อการประหยัดพลังงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความตระหนักระดับสูงถึงปัญหาพลังงานและความจำเป็นในการประหยัดพลังงาน แต่ยังคงขาดความรู้ที่จำเป็น ตลอดจนมีพฤติกรรมการประหยัดพลังงานที่จำกัดเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัวที่ค่อนข้างเป็นรายละเอียดปลีกย่อยและเน้นให้เห็นความไม่สอดคล้องกันระหว่างความตระหนัก ความรู้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาความรู้ที่จำเป็นและทัศนคติให้มุ่งสู่การปฏิบัติจริงได้อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ฐิตารีย์ ถมยา (2541) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติตามมาตรการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในภาครัฐของบุคลากรในสถานศึกษา กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคลำปาง พบว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติตามมาตรการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในภาครัฐในระดับปานกลาง โดยบุคลากรที่ประจำอยู่ในแผนกวิชาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติตามมาตรการประหยัดพลังงานไฟฟ้าแตกต่างกัน และความถี่ในการรับรู้ข่าวสารการประหยัดพลังงานไฟฟ้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติตามมาตรการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

ทิพย์วรรณ ขวัญศรีสุทธิ์ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การยอมรับการใช้อุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้าภายในบ้านของประชาชนในกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณีอุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้า โครงการประชาร่วมใจประหยัดไฟฟ้า การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พบว่าการรับรู้ข่าวสารอุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้า โครงการประชาร่วมใจประหยัดไฟฟ้า ทักษะการที่มีต่อการประหยัดพลังงานไฟฟ้าและการรับรู้คุณลักษณะของอุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้า โครงการประชาร่วมใจประหยัดไฟฟ้า มีผลต่อการยอมรับการใช้อุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้าภายในบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.001 เพศ อายุ และความรู้เกี่ยวกับอุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้า โครงการประชาร่วมใจประหยัดไฟฟ้า มีผลต่อการยอมรับการใช้อุปกรณ์ประหยัดไฟฟ้าภายในบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่มีระดับ 0.05 ส่วนระดับการศึกษา จำนวนอุปกรณ์ไฟฟ้าโดยเฉลี่ยภายในบ้าน รายจ่ายค่าไฟฟ้าโดยเฉลี่ย ต่อเดือน รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีผลต่อการยอมรับการใช้อุปกรณ์ประหยัด ไฟฟ้าภายในบ้าน

วรรณพร ลิ้มปีประเสริฐกุล (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงานภายในบ้าน ของอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดสระบุรี พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงานมากที่สุดคือ หลอดฟลูออเรสเซนต์ มีการรับรู้ข่าวสารอยู่ระดับปานกลาง มีการรับรู้ข้อมูลด้านสถานการณ์ไฟฟ้าอยู่ในระดับสูง มีความรู้เกี่ยวกับเครื่องใช้ไฟฟ้าในระดับสูง และมีทัศนคติในระดับปานกลาง ดังนั้นจำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้า และทัศนคติซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับและการเลือกใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าที่ประหยัดพลังงานภายในบ้าน

2.7.2 การศึกษาแรงจูงใจ

William James (อ้างใน วิไลวรรณ วงศ์ทองศรี, 2544) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้ทำการวิจัยพบว่าคนเราทำงานโดยใช้ความสามารถเพียงร้อยละ 20-30 เท่านั้นแต่ถ้าได้รับแรงจูงใจก็ใช้ความสามารถถึงร้อยละ 80-90 แสดงว่าคนเราใช้ความสามารถเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 60 ของความสามารถทั้งหมด เพื่อการปฏิบัติงานหากได้รับแรงจูงใจอย่างเหมาะสม

2.7.3 การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม

จุลลดา ไขษวดเจริญ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนของแม่บ้านในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 408 ราย ซึ่งทำ

การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามโดยผ่านสื่อจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้มาก มีพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในครัวเรือนมากกว่ากลุ่มที่มีความรู้ปานกลาง และความรู้น้อยและจากการทดสอบทางสถิติพบว่า แม่บ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้าต่างกัันมีพฤติกรรมการประหยัดไฟฟ้าในครัวเรือนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 และแม่บ้านที่มีการรับรู้ข่าวสารมากกว่า มีพฤติกรรมในการประหยัดพลังงานไฟฟ้ามากกว่าแม่บ้านที่มีการรับรู้ข่าวสารปานกลางและน้อย

ฉัตร เี่ยมโอกาส (2531) ได้ทำการศึกษาเรื่องการยอมรับการจัดการพลังงานของเจ้าของโรงงานที่ใช้พลังงานและเชื้อเพลิงปริมาณสูงเพื่อการผลิต : ศึกษาเฉพาะกรณีประเภทโรงงานลำดับที่ 54-57 และ 59-60 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดในภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่า เจ้าของโรงงานที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีการยอมรับการจัดการพลังงาน ด้านการมีนโยบายและแผนงานพลังงาน ด้านการตรวจสอบพลังงาน ด้านการบำรุงรักษาในระบบพลังงาน ด้านการดำเนินการ ด้านพลังงานหลักและด้านการประเมินผลในด้านเศรษฐศาสตร์ มากกว่าเจ้าของโรงงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า

วิไลวรรณ วงศ์ทองศรี (2544) ศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมกรณีศึกษา วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชรามพบว่านักศึกษาที่มีความรู้เจตคติ แรงจูงใจ การรับรู้ข่าวสารและมีผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าของนักศึกษาระดับชั้นปวช. 3 ระดับสูง โดยศึกษาตัวแปร 4 ตัวแปร ได้แก่เจตคติ แรงจูงใจจากสถานศึกษา แรงจูงใจจากที่บ้าน และรายได้ของครอบครัว พบว่าทุกตัวแปรสามารถทำนายพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าได้ร้อยละ 20 ด้านตัวแปรที่เกี่ยวข้องข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา มีเพียงรายได้ของครอบครัวเท่านั้น ที่สามารถทำนายพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าได้ จำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับ การอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ

ศศิวิมล ปาลศรี (2537) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้และพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในระดับต่ำ โดยเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อวิทยุ หนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ และเอกสารที่ได้รับแจก และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประหยัดพลังงานไฟฟ้าจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาจากเอกสารที่ได้รับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของเจตคติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้พลังงานอย่างประหยัด

อารัญญา รักษิตานนท์ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าในที่อยู่อาศัยของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนนทบุรีพบว่า พฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าเกี่ยวข้องกับอายุและรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือนอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05 และพฤติกรรมการประหยัดพลังงานไฟฟ้าไม่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษา อาชีพ รายจ่ายค่าไฟฟ้าโดยเฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในที่อยู่อาศัย จำนวนเครื่องใช้ไฟฟ้าในที่อยู่อาศัย การรับรู้ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการประหยัดพลังงานไฟฟ้า

สมจิตต์ บัวเทศ (2541) ทำการศึกษาพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 รับข่าวสารการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อมวลชน ประเภทโทรทัศน์มากที่สุด และรับข่าวสารการอนุรักษ์พลังงานจากสื่อบุคคล คือ พ่อแม่มากที่สุด การรับรู้ข่าวสารการอนุรักษ์พลังงาน ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และ 4 แต่การรับรู้ข่าวสารในด้านการอนุรักษ์พลังงานที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการอนุรักษ์พลังงาน